ЛЕВ КАССІЛ

ВОЙ ПОЛУССА ЙІТОР

К-2

ЛЕВ КАGGIЛ

ВОЈ ПОЛЛУССА ЈІТОР

БИБЛИОТЕКА
Коми Научно-исследовательского
института краеведения
№

Коми Музейон
БІБЛІОТЕКА
№

1707

КОМІ ГОСУДАРСТВЕННӦЈ ІЗДАТЕЛЛСТВО
СЫКТЫВКАР 1936

Л. Кассиль—ЛЬДИНА-ХОЛОДИНА. Перевод К. Туркина.

ДЛЯ ДЕТЕЙ МЛАДШЕГО ВОЗРАСТА

Посӈі челаѳлы лыдѳöм вылö гöгöрвоана кылöн тајö кӈігаын петкödлöма челускіӈецјас јылыс, „Челускін“ вывса гажа, смел раѳіст јылыс da сы челаѳ јылыс.

Редактор *П. Доронин.* Тех. ред. *М. Шестаков*

[redacted]

Заказ № 422. Уполномоч. Облита № 759. Тираж 2500 экз. Издание № 24. Формат бумаги 36×110 1/8. Авторских листов 0,6. Печат. листов 3,5. Сдано в производство 27/II-36 г. Подписано к печати 16/III-36 г.

Отпечатано в Коми областной типографии УМП, г. Сыктывкар, Дом печати.

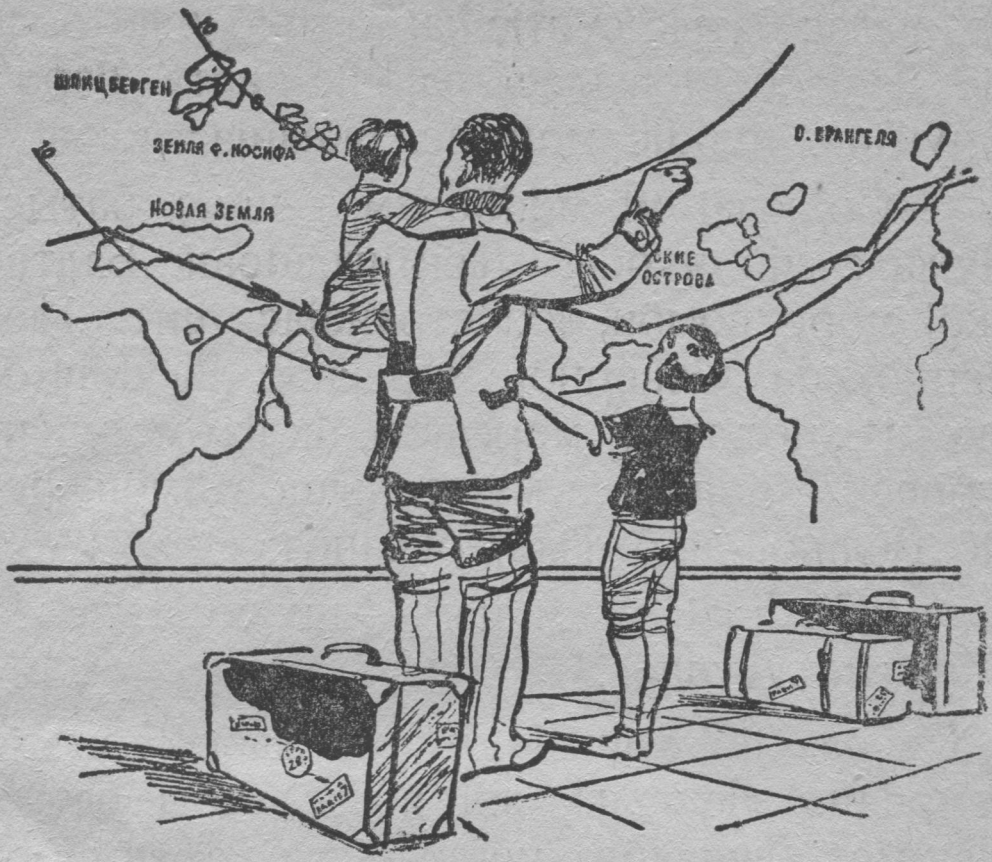

Тајö кнігасö ме пöдарітa сіјö ѣетінкаыслы, коді ачыс лöсöдіс „Челюскінцы-дорогінцы“ кывбурсö. Сылыс кывбурсö ме вуjі аслам вістö.

Баѣныс мунігöн Іга, сувтас вöлі карта дінö-da, муртса-муртса jурнас суӡö Лѣedo-вітöj океанöӡ, а Лѣyda і кінас на вöлі татчöӡ оз суӡ... Сіjö суӡö сöмын Чорнöj мореöӡ, но Чорнöj мореыс тајö карта вылас абу. Тајö вöлі кöӡыd морејаслöн карта. Öшаліс сіjö улын, ӡік öӡöс dорас, і гортсыс петöм

воӡвылас баѣыс сувтіс карта dінö. Сіјö бостіс Љуdаöс кі вылас, вајödіс карта бердö і чуӊнас нуödіс морејас, океанјас куза.

— Со кыӡі мі мödödчам, — шуіс баѣыс. Чуӊнас сіјö нуödіс Љеӊінградсаӊ Балѣіјскöј море вомöн, јöз странајас dінті, Ӊемецкöј da Севернöј морејасті, Љеdовітöј океанті, поӊарнöј морејасті, ӡік јіӡöм мушар јурвестті, војвывса мујас кыщовтömöн, петіс Велікöј лібö Ѣіхöј океанöӡ.

— Со таӡі мі мунам, — шуіс баѣыс da окыштіс Љуdаöс.

Сесса сіјö топыdа кутліс Ігаöс і бостіс чемоdан. Љуdалы лоі жаӊ леӡны баѣсö. Нырыс Љуdалöн кöрсыштліс, а вомdорјасыс векыштчылісны таӡі: ⌒

Сылы окота лоі ӊеуна бöрdыштны.

— Но, челаd, — шуіс баѣ, — ме муна-da, med ез вöв капрізӊічајтöма da мамныdтö dözмödöма. Ме-öd ставсö раd-іо пыр tödмала. А ӊучкіа-кö оланныd, ме тіјанлы гöсӊеч ваја.

Љуdалöн бöрdöм окотаыс воші. Вомdорјасыс сылöн öні со-ӊін кыӡ керыштчіс: ⌣

— Папа, — шуіс Љуda, — сен-öd ставыс

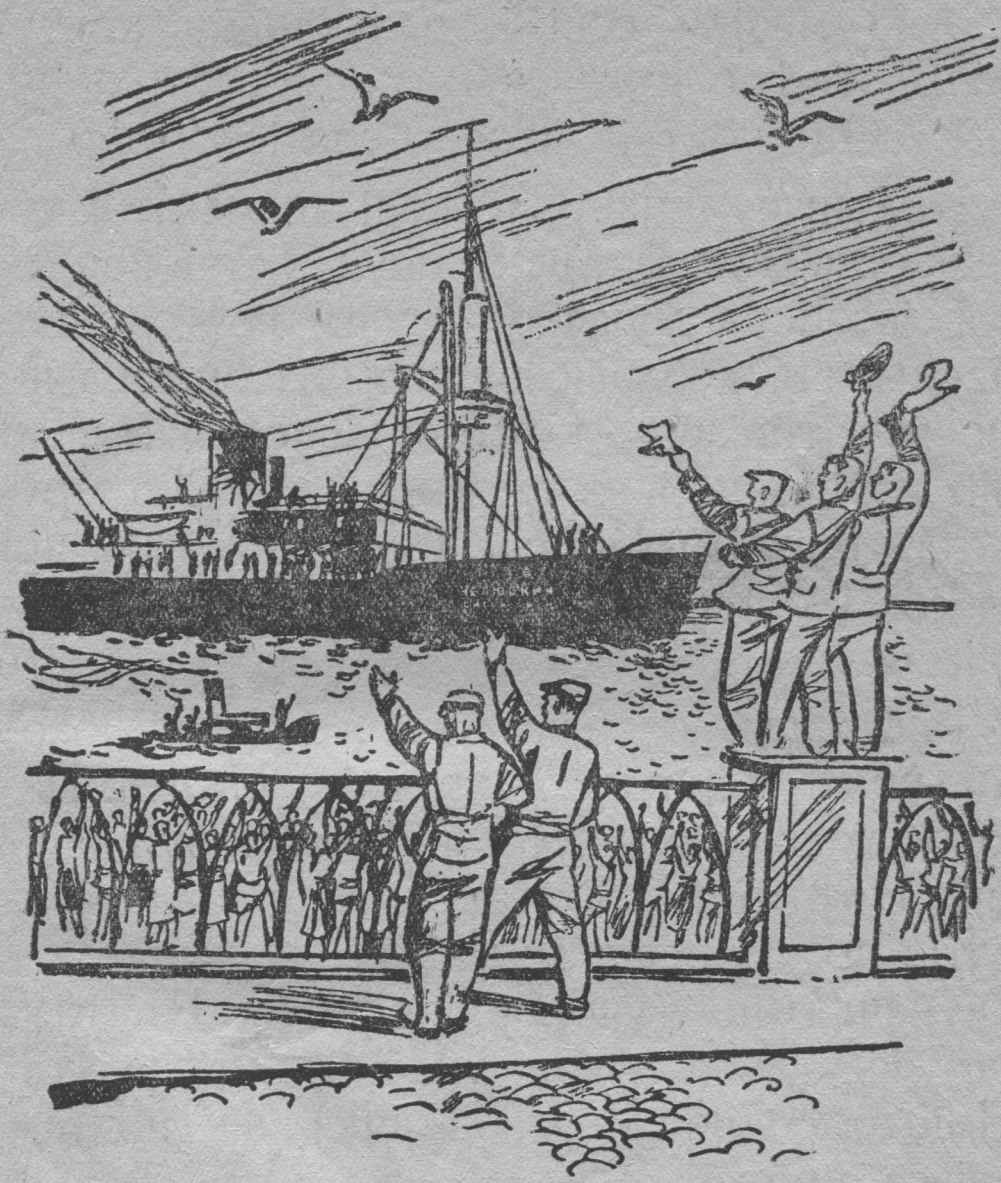

jijac і jijac? Папа, tödan, вај меным вој полъсыслыс ічöтік тор, со тащöм ічöтік jітор.

— Ʒік полъсöʒыс мі ог волöj... Мі пöлöныс мунам. Но полъарнöj jітор теныd ӈепременнö ваја.

— I медым сені јеӆыd ошлӧн коктуј вӧлі,—codтіс Іга.

— Ош коктуја јітор,—codтіс Лъуda.

I баѣныс муніс. Сіјӧ вӧлі знаменѣітӧј путешествеѣнѣік. Ветліс-муніс сіјӧ став војвыв морејасӧd da мујасӧd. Ветлывліс лѣdоколјас вылын, лебавліс цеппелѣінјасӧн, овлывліс куъ тӧвјасын кынмӧм dijас вылын. Но сіјӧ сені ѣекор ез гажтӧмтчыв. Сіјӧ dружітӧ став мірыскӧd: сіјӧ-ӧd замечатеѣнӧј радіст і сорнітӧ вӧлі радіо пыр став странајасыскӧd.

Тајӧ разын баѣныс муніс лѣdовітӧј походӧ ыӆыd пароход „Челъускін" вылын. Пароходсӧ нуӧdіс—војвылын medса бур капітан Вороѣін. А став походнас командујтіс вој морејас ыӆыd туј вылын главнӧј начаѣнік—учонӧј профессор Шмідт. Іга da Лъуda бура тӧdӧны профессор Шмідтӧс. Сіјӧ ыӆыd тошка da повтӧм сінјаса морт.

I вот „Челъускін" корабѣ мунӧ і мунӧ пыр воӡӧ і воӡӧ, вуӆӧ ӧті мореыс мӧd мореӧ. Газетјасын нумерыс нумерӧ печатајтісны Іга da Лъуda баѣлыс ѣелеграммајассӧ. Кор Іга мунӧ асылын школаӧ, сіјӧ быd

разын јуавліс мамыслыс: „Кöні-ӈін папаыс?“ — „Белöј мореынöс“ — вочавіӡас мам і гораа лыddас газетаыс. А муköd dырјіыс Ігаöс da Луdаöс баѣыс чолöмавліс рadіо пыр.

„Мунам бура, — передавајтны мödас сіјö ылыс пароходd вывсаӈ, — настројеӈіје зев бур. Кыӡ велödчö Іга? Талун ји вылыс кыјім ѣулеӈöс. Тöрыт сурлім ыжыd тöвныр улö — штормö. Ветлö оз Луdа dетсadјö? А војdöрлун Карскöј мореті мунігöн öѣі пассажіркалöн чужі нывка. Сіјöс ӈімтісны Карінаöн, сіјö ыстö тіјанлы чолöм. Купајтöны сіјöс ічöѣік тазјын, но ваыс частö соӈкјалö сы вöсна, мыј міјанöс јона качајтö мореыс. Кывзöј мамныdлыс і ен гажтöмтчö. Пароходd „Челускін.” Тіјан папа. Точка.“

Колі уна кad. Пароходыс вöлі-ӈін воö Велікöј океан вылö. Но океанас пыран тујсö тупкісны гырыс da сöкыd јіјас. Тöлыс вајіс ӡоӈ ји гöрајас, ји полејас. Јіјасыс пыкісны пароходсö і сувтödісны сіјöс. „Челускін“ пондіс жуглыны 'аслыс тујсö. Кораблыd кöрт нырнас кокалö восні јітö. Сіјö ӈещкысö мыјвынсыс... Но кыз јіјасыd чо-

рыда кутöны сіјöс. Тöлыс новлöдлö јіјассö местаыс местаö, а јіјасыд кыскöны аскöдныс корабльтö. Пыр јонжыка да јонжыка јіјас топöдöны пароходтö. Жужыд ји гöрајас матыстчöны пыр матöжык і матöжык.�ајö льічкöны корабль вылö, вылысас кавшасöны, сöлöны, кöртјасö ʒажöдчöны.

Öтчыд асылын челядлöн мамыс бостіс газета і ачыс друг лоі стрöг і војвыв польус код јежыд.

— Кöні-нін папаыс?—јуаліс Іга, сіјö вöлі лöсöдчöма школаö мунны.

— Ји вылын, Поларнöј море шöрын,— шуіс мамыс. Іга кыліс, кыʒі мыјкö туклітіс—усі газета вылас. Тајö војтыштіс бумага вылö мамыслöн сöкыд сінваыс.

— Пароходыс вöјöма,—вісталіс мамыс,—јіјасыс ваʒöдöмаöс пароходсö. „Челускін” вöјöма.

— А кыʒі-нö папаным? —јуаліс Луда; сіјö муртса-на садміс і кыліс страшнöј јуöрсö.

— Став јöзыс вевјалöмаöс петны ји вылö. Сöмын öті морт вöјöма, а мукöдыс—ји вылынöс.

— А кыӡі-нö најö сені пондасны овны?

Іга віӡödліс карта вылö. Мамыс віӡödліс. Лѣуда віӡödліс. Ставныс віӡödлісны карта вылö... Келѣыдлöз краскаöн рісујтöма сені кöӡыд Полѣарнöј море.

— Кыӡі-нö најö сен мödасны?..

Но радіст, челѣадлöн баѣныс, ез шогсы. Сіјö пукаліс ічöѣік походнöј палаткаын, быѣѣö ѣемтор абу і вöвлöма. Сіјö лѣчкалö чуѣнас аслас радіо аппарат клѣуч вылö. Став мір пастаыс разалö сылöн јуöртöм: ті-ті-ті, ті-тр-ті, тр тр-ті... І став мірыс кывзіс, кыӡ Ігалöн да Лѣудалöн баѣныс вісталö радіо пыр:

„Мödöд лун челѣускінѣецјас олöны јі вылын. Војнас јенежыс весасіс кымöрјасыс, і мі коӡувјас серѣі аӡӡім ассыным местанымöс карта вылыс. Кор „Челѣускін“ пондіс вöјны, мі вундалім канатјассö. Канатјасöн вöлі кöртавлöма döскајас, груз да бöчкајас. Ставыс тајö ва веркöсас кыптіс. Мі лепталам васыс јі вылö керјас да вöчам керка ветымын морт вылö — кык пачöн. Стрöітам кухѣа. Стрöітам нöшта öті керка. Берегöӡ ылын. Гögöр јі гöрајас. Но ставным ӡоѣ-

вісаöс, быdсöн кутсöны молоѳецкöја. Вынным міјан тырмымöн."

І регыd баѣныс ачыс кыліс раѳіо пыр і вісталіс профессор Шмідтлы da аслас муköd јортјасыслы, мыј став Сöветскöј странаыс кыпödчöма налы отсöг вылö. Отсöг вылö локтöны пароходјас da ледо-

колјас, лебъöны самолںотјас da ԁіріжаблںјас, на dінö лебъöны аеросаԝіјас da понјасö dоԁԁалöм нартјас.

І став јöзыс СССР-ын, і ічöтік Лںуda, і ачыс Сталںін јорт чожа кывзісны, лыdԁісны, віччысісны, мыј јуöртас рабіст ји вывсаԝ.

„Ставыс тырбур лںучкі. Воа бöр јулںын,— уверенноја гортас јуöртіс ылысаԝ ԝебыԁік, но гажа гöлöс рабістлöн: тр-тр-ті, ті-тр, ті-ті-ті... Воа јулںын.”

Со морт олісны Полںарнöј море ји вылын. Ји вылö быdміс ічöтік кар. Сіјö шусіс „Шмідт лагерöн“. Ји гöрајас вылын, јежԝыd ји пустыԝа вестын кыптіс ыжԝыd гöрd флаг. Орччöнса јіјасыс грімödчöмöнковödчöмöн наступајтöны лагер вылö. Јіыс потласö, жуглыссö. Војнас, кор челںускінцы вöлі узöны, налöн керкаыс шöрі поті кык пелںö. Ас вöчöм волںпасјас костјасын друг лоі söd потас. Керкаыслöн öті јукöныс сетчöс јöзнас мödіс кыссыны војвывлаԝ, а мöd жынјыс—лунвылö. Но челںускіԝецјас ез шöјöвошны і кыскалісны ассыныс кölујјаснысö ыжԝыd ји вылö.

Öні быd асылын Іга medвозза ужöн

уѕкödчыліс газета вылö. Воӡынсö сіјö вöлі, школаö мунöм воӡвылын, котöрöн локтас öшінӊ dорö і віӡödлас градуѕӊік вылö.

— dасквајт градус кöӡыd! — горödас сі-

jö.—Ji талун бур. Ме талун ветла каток вылö.

А öні сіjö віӡödö газетаö і шог пырыс шуалö:

—Нельамын градус кöӡыd... Ji бара поті...

Мамныс омöльтчіс. Сіjö оз уӡ воjjасын і пыр мајшасö. Віӡödлас сіjö карта вылö da ышловӡас. Іга сіӡ-жö ветлödлö гажтöма. Весіг Луda пондіс капріӡнічајтны. Сöмын батныс, гажа радіст, оз шогсы ji вылын. Сіjö радіо пыр ыстывлö спокојнöj da тешкод телеграммајас:

„Кущöма велödчö Іга? Быd лун-ö пінсö весалö Луda? Тані ме весала быd лун. Тöрыт віім јежыd ошкöс. Сіjö тіјанлы ыстö поклон“.

Мам сылы вочавіӡліс:

„Gojö ошсö наздоровје. Іга — премірујтöм ударнік. Велödчö „отлічно“ вылö.

„Крепыda окышта dона ударнікöс,—воіс воча јуöр ji вывсан.—Поздравлајта Лудочкаöс чужан луннас! Нöб сылы гöснеч. А полярнöj јітор ме сылы ачым ваја”.

Öтчыd Луda мödіс капріӡнічајтны і ез понды кывзыны. Сіjö нінöмыс ез кöсјы чышјанавны шоныd чышјан. „Сіjö чуткасö

da гіљödчö”, шуö Љуda. Мамыс сылы шуіс: „Вот папаыdлы ме нораса”... Љуda ез веріт: зев-ӈін ылын сылöн баѣыс. Но кымынкö час мысѣі Пољарнöј моресаӈ папасаӈыс воіс ѣељеграмма: „Пољарнöј море. Шмідтлöн лагер. Ај, ај, ај, кыз абу јанзім? döзмödан мамтö. Пырыс-пыр-жö чышјанас“...

Сіз став мірыс тödіс, мыј Љуda капрізӈічајтіс чышјанасöм вöсна. Љуda чышјанасіс, і сылы кажітчіс, мыј чышјаныс озӈін гіљödчы.

Сесса воіс медвоззa гажа јуöр. Том лотчік Лапіdевскіј самолотöн лебзылöма Шмідт лагерö. Челускіӈецјас важöн-ӈін ужалісны лунын і војын. Најö ји вылас весалісны места, лöсödісны аеропланлы пуксан плошщadка, аеродром. Сölömсаӈыс віччысісны самолотöс.

Вывсаӈ мотор шы друг кыліс.
Ödjö,ödjö аеродром вылö!
Шуркјö, лебö самолот,
Ји вылö леччысö вот.

Лотчік пуксödіс ас самолотас нывбаба —челускіӈецјасöс і кык челадöс: Алочкаöс da ічöѣік Карінаöс, kodі чужіс море

вылын і нöшта ӈекор-на ез і вöвлы му вылын. Муыd сылы оз-на вöлі і ков. Сіјö-öd оз-на куж ветлынысö. Но ѕмел ӈотчік Ӈапіd-евскіј, мукödыскöd щöщ, вајödіс сіјöс му вылö, меdым Каріночка велödчас кокöн ветлыны зумыd Сöветскöј му вывті. Тајö

лунас дворын челад лӧсӧдісны і пондісны сывны тащӧм кывбурјас:

Ак, ті, јіјас, кӧдыд јіјас!
Ен ті ветлӧ океанті.
Ен ті ветлӧ океанті,
Кӧт і ылын океан,
Суас-ӧд аероплан.

І сіјӧ-жӧ луннас дворын заводітчіс зев лӧсыд да гажа ворсӧм — челускінецјасӧс мездӧм. Ворсӧмсӧ панісны Іга да Пета-Петух, Іганӧн јортыс. Пета вӧлі настојашщӧј лотчіклӧн пі. Дворын сіјӧ вӧлі јурнуӧдысӧн челадјас пӧвсын.

Двор шӧрӧ, ји да лым ыжыд чукӧр вылӧ, вӧчісны чагјасыс да бедторјасыс Шмідтлыс лагер. Војдӧр мездісны медса слабӧјјассӧ. Тази пыр вӧчӧны челускінецјас.

— Нывбабајасӧс челадјасӧн век медвоз мездывлӧны! — капітан моз кыз гӧлӧсӧн шуис Іга. Сіјӧ вӧлі ӧтпырјӧ і радістӧн, і профессор Шмідтӧн.

— Челадјас да мамјас верманныд мездысны! — шуис сіјӧ мӧдпӧв, і Луда, аканьсӧ моздорас бостӧмӧн, кык пӧдруга нывкакӧд сувтісны ӧчерӧдӧ Пета-Петух бӧрвылӧ, коді вӧлі лотчікын. Сіјӧ шуркјалӧ конькі пӧв вылас. Пета-Петух лӧбсӧ ньжӧдіс, зев скӧрыс зумыштчіс, чушвартіс да ӧв-

тыштіс кіјаснас.

— Ме тіјанöс öні лебöda косінö— Ванкаремö,— шуіс Пеѣа-Петух.

Ванкаремыс вöлі кілчö вылын. І кымынкö мінут мысѣі Пеѣа-Петух лучкі лебѣіс

сетчö аслас пассажіркаjасыскöd.

Но воіс скöр dворӈік. Харітон, ырыштчіс гöӈікöн і пондіс бушуjтчыны, кыӡі пурга.

— Ме тіjанöс!—горödіс сіjö.—Пырыспыр леччöj чукöр вывсыс! Таjö-нö кущöм ворсöм? Лымсö сöмын разödанныd!

Харітонлöн тошкыс ыӂыd, но ӈöті оз мун сіjö профессор Шмідт вылö... Öбідітчöм пырыс леччісны челӈаd лым чукöр вылыс. Но сіjö кадас воіс уӂ вылыс сусed Фjodор Jегорыч. Сіjö олö Ігаköd da Лӈydаköd öті паӈераын. Фjodор Jегорычöс став челӈаdыс зев радеjтлісны. Наjö лыddісны сіjöс поӈарнöj dелöjас куӡа ыӂыd масӈерöн, сы вöсна, мыj сіjö гожöмын вöлі радеjтö вуӂöрлыс ыркыdсö, jуö вöлі кöзöda ырöш і гöсӈітödö челӈаdöс мороженнöjöн. Фjodор Jегорыч сувтіс челӈаd dор.

— Мыjла налыс ворсöмсö торкан? Лымjыс теныd жалӈ?

— Безпöрадок!—горödіс Харітон.

Фjodор Jегорыч локтіс челӈаdjас dінö і спокojнöja шуіс налы:

— Ӈінöм, челӈаd, сіjö міjан кыӡі тöвныр: усködчылас, турöбалас, шумітас, а сесса водас... уӡны. А ме, челӈаd, понda весköd-

лыны повоԁԁаӧн. Понԁа тіјанлы јуӧртны, кор позӧ ворсны, кор оз позӧ. Менам ӧшінсаӊ тыԁалӧ, кор сіјӧ локтӧ.

І таје лунсаӊ мӧдіс таӡі: Фјоԁор Јегорыч петас кілчӧ вылӧ і шуас:

— Сынӧдыс гуԁыр, локтӧ пурга ԁа ставсӧ нӧбалӧ: лебны оз позӧ!

І челаԁ-ӊін тӧдӧны, мыј локтӧ скӧр Харітон, колӧ ӧдјӧжӧк пышјыны.

Но унжӧкыссӧ Фјоԁор Јегорыч вӧлі сіннас мігӊітас ԁа шуас:

— Горізонт вылын сезӧ: позӧ лебзӧны!

І сек челаԁ ворсӧны.

Ԁворӊік Харітон пыр пінӊасіс і ӧті лунӧ ԁвор шӧрыс новліс став лымсӧ.

Колі ји гӧра,
ԁвор піӧ колі,
Ји гӧра — сӧмын-таје васӧԁ...
Чукӧртчісны челаԁ,
горӧԁісны „ура“,
і сараје ԁінын
заводітчіс ворсӧм.
Быԁ лун і быԁ рыт
мунлывліс ворсӧм.
Но талун со асывсаӊ
оз ворсны челаԁ:
пӧрысміс јіыс,
сывны-ӧԁ сылы-ӊін каԁ.
І поті гӧра,
Костассіс ԁорсаӊыс...

Ва гуранјас пондісны візувтны быd бокö. І бара ӈекöн лоі ворсны челӈаdјаслы, но Фјodор Јегорыч ышödіс најöс.

— Ӈемтор,—шуіс сіјö.—Кытчöҳ ме мöda весködлыны тіјан повоddаöн, мајітчыны ӈінöмыс. Ме абу волшебӈік, но, вот, аҳҳанныd, аскі кежлö ставыс тіјан бара кынмас.

І збылӈыс, аскінас став ва гöпјасыс кынмісны і мöd асывнас і лун мысті јіыс воҳö пöшті ез сывлы.

Вöлі-ӈін шоныd, лымјыс быdлаыс важöн сылі. Тулысыс шонтіс тротуарјас, асфалтвыв косміс, і Петa-Петух öні мездö челӈускіӈецјасöс кык гöгылӈа самокат вылын — чаг вылын. Сіјö öті кокнас сувтас чаг вылас і кутчысас рулӈ dінö. Сіјö јöтласö мöd кокнас, таҳі гöӈајтлö dворті.

А сарај сајса ыҳҷыd гöп пыр кынмö быd асывоҳын. І јі гöра сылö зев ӈöжјö... Ӈекоd оз гöгöрво, мыјын помкаыс. Харітон весіг вајödліс міліціоӈеröс. Міліціоӈер воліс і шуіс, мыј ӈекущöм проісшествіје тані абу, јіыс лучкі, мыј medса бур лоö, сіјöс-кö нуан...

Харітон лöмöн жугліс јісö посӈі торја-

сöʒ. Но асывнас ставыс бöр кынмöма öт-лаö, і бара артміс јі гöра. Харітон ʒікöʒ шöјöвоші, а сеѳѳа кінас шеныштіс: „Ӈінöм он вöч!” і сеѳѳа сывлытöм јіас пуктіс кö-ʒödны ырöш тыра бутылка.

А челаф быd лун ворсісны челускінец-

јасӧс мездӧмӧн, і мамныс быд лун повъӧм сінјасӧн зуӊасіс газетјасын. Ігор da Луda гажтӧмчісны баӊныс понda. Но мездыны челускіӊецјасӧс вӧлі зев сӧкыд. Плавјалыс јіјас жуглісны челускіӊецјаслыс лагерсӧ. Кӧзыдјас da пургајас паныд сувтісны самолӧтјаслы. Самолӧтјаслӧн моторјасыс, страшнӧј морозјас вӧсна, војтыр моз-жӧ пӧдӧмӧн пӧдӧны. Јӧзыс кынмӧны. Но тајӧјас вӧліны сӧветскӧј јӧз, зев упр'амӧј da смел јӧз. Најӧ решітісны, med кӧт мыј, а мездыны челускіӊецјасӧс. Лӧтчікјас ӊещкысісны сынӧдӧ кӧзыдлы da тӧвлы паныд. Став мірыс візӧдіс војвывлаӊ. Јіјас жмітчӧмӧн жмітчӧны челускіӊецјас лагер вылӧ. Јіјасыс жуглӧны керкајаснысӧ. Јона вісміс профессор Шмідт. Сіјӧ аслас вісӧм јывсыс ӊекодлы ез вісставлы. Сіјӧ ез кӧсјы сетчыны. Но радіст јуӧртіс та јылыс став мірыслы.

І вот, бӧрјавылыс, сӧветскӧј лӧтчікјас піскӧдчісны-жӧ чорыд кӧзыдјас da пургајас пыр, і гажа радіст шуткаӧн јуӧртіс став мірыслы, мыј сынӧдті Шмідт лагер костын da Ванкарем костын воссіс пассажірскӧј туј. Смел лӧтчікјас еновтісны зумыд мусӧ da леччысасны шӧјтыс ји вылӧ.

Јіыс вот-вот жуглысас, потас. Јіыс вешјö самолѣот лыжјас улыс. Колö вöлі сöкыd машінасö кыскыны јі гöра резöбјас вывті. Лѣотчікјас кыскöны—і бара кыпödчöны сынödö, новлöны челѣускінѣецјасöс зумыd, кос му вылö.

Гажа радіст муртса вевјалö сетавны јуöрјас: „Мездöма кыз кык мортöс...“ Сесса комын квајтöс. Сесса ветымын сізімöс. Вісыс профессор Шмідтöс нуöмаöс пöшті мырdöн: сіјö вöлöм кöсјö лагерыс лебны медбöрја мортöн. Но медбöрја војтырјасöн колѣччісны ји вылö квајт морт. І, dерт, гажа радістыd колѣччіс медбöрöз.

Вöлі-нѣін сор і немыd. Лѣотчікјас кöсјісны локны аскі асывнас і бостны ставнысö. Лѣотчікјас лебісны. Пустујтчöм лагерö колѣісны квајт морт da кöкјамыс пон. Воіс вој, і полѣарнöј море вестö петіс Полѣарнöј козув. Сіјö петіс і Москва вестö, і москваса јöз, Полѣарнöј козув вылö віzödömöн, мöвпалісны ји вылын пукалыс квајт храбрöј морт јылыс...

Тајö војнас Іга dыр ез вермы унмовсны: сіјö мöвпаліс, кущöм страшнöј пукавны војын ји вылын... Ји улас кözыd, жужыd,

ɕöd море, а гögöрыс ветлöны ԛок, joɕ jijac.

Іга кujліс воɕса ɕінjасöн. Сылы заводітіс кажітчыны, мыj і вежöсті сіӡ-жö ветлöны jijac. Но таjö вöлі пöтöлöкті вешjö öшіԛувті муныɕ автомобіԛлöн jугöрыс.

Мöd лунас асывɕаԛыс мамныс муніс кытчöкö jуаɕны папаныс jылыɕ. Іга, школаыɕ воіс-da, Ԛydaköd петіс ворсны dворö, ас jі чукöр вылö. Воіс Петa-Петух, воісны і муköd челԛdjас. Но ворсöмыс мыjкö ез артмы. Пондылісны кыjɕыны jежыd ошjас бöрɕа, но петіс Петaлöн мамыс і шуіс, мыj оз ɕет плісöвöj матеріjеыɕ вурöм ошköс ԛajтöɕ jі вылö пуктыны. Кутлісны еɕкö Штурм ԛіма кычанöс і köсjісны сіjöс daddö dodԛавны, но Штурм öбіdітчіс.

— Ме абу полар-р-р-нöj, ме dвор-р-рöвöj!— ропкакыліс сіjö і курччіс Петa-Петухлыɕ чуԛсö. Но dруг воɕɕіс мамныс вежöсыɕ öшіԛыс. Мамныс ɕуjɕіс öшіԛö і гажаа da jургана горödіс:

— Верманныd, челԛd, помöӡ ворсны: jіныd, челԛd, тыртöм. Мedböрjа воjтырjасыс-ԛін сеɕ лебöмаöɕ! І tödанныd кodjас вöліны мedböрjаjасыс? Капітан Вороԛін da гажа радіст — міjан папаным! Вот кущöм

јӧзјас олӧны міјан странаын. Вот кущӧмӧн колӧ лоны, челаd. Кывзӧ папаныdлыс меdбӧрја телеграммасӧ:

„Меdбӧрја мортјасӧн еновтам јівыв. Возӧ вылӧ Шмidтлӧн Лагерыd абу. Чусаліс меdбӧрја біпур. Тыртӧммӧм ји вывса вышка вылӧ колі сӧмын сӧветскӧј гӧрd флаг".

— Мама, а понјасыс коліны сетчӧ?

— Ез, і најӧс щӧщ лебӧdісны.

— Ој, вот ура!

І сен-жӧ Петa-Петух горӧdіс сыланкыв:

Челускінцы — dорогінцы,
тулысыс ме јона полі,
тулысыс ме јона полі!
Полӧм менам лоі вес:
Челускінцы — dорогінцы,
ставныс-нін лебӧмаӧс.

А мӧdлун асывнас dворыс јіыс сылі і ва гӧпјас ез јізыны.

Кызі і кӧсјысліс, јул тӧлысын гажа раdіст воіс Москваӧ. Сіјӧ воіс став мукӧd челускінецјаскӧd da лотчікјаскӧd — сӧветсојузса геројјаскӧd. Став Москваыс встречајтіс геројјасӧс. Стекланнӧј банкаын раdіст вајіс поларнӧј јітор. Тајӧ вӧлі торјыс сіјӧ јіыслӧн, коd вылын челускінецјас пукалісны кык тӧлыс da жын. Јіторјас

кынмöма ыжӆыd гыж — віјöм јежӆыd ош лапаыс коктујыс. Радіст вајіс сіјöс самолöт вылын, понјасöн, пароходd вылын, поjездын. Быdлаын сіјö банкатö віӡіс ji піын, медым гöсӊечыd оз сыв. І сіјö вајіс јітортö ӡоӊвіӡаöн Москваöӡ торја вагон-холодільӊікын.

Шуdаöн, гажаöн воіс баѣ вокзалсаӊ гортас, Луdа da Іга горзісны, чеччалісны сы гöгöр. Кыкнаныслы зев окота вöлі tödны, вајіс-ö баѣныс кöсјысöм јіторсö, но јуавны ез јуавны, ѣерпітöмöн віччысісны. Друг баѣныс кутчысіс аслас јурас.

— Сулавлöј, јортјас,— шуіс сіјö,— а банкаöј-нö кöні?

Банкаыс вöлі сулалö ӆожӆын, чемоdанкöd орччöн. Радіст ӡікöӡ вунödліс сы јылыс. Јуль тöлысса пöс шоnді шонтöма банкатö і сені, ӡік пыdöсас, ӊајт ваын плавајтö вöлі ыжӆыd, söd гыж.

— Вот теныd і вој польус тор! Сылöма...— бормочітіс баѣныс.— Ек, кыӡ-нö тајö ме!..

— Но, ӊемтор,— вежлівöја шуіс Іга,— ош гыжјыс-тај абу сылöма-а.

Луdа букыштчіс і муртса ез бöрdӡы.

— Мінут мынda нöрöвітлö!—кыліс суced Фjodop Jегорычлöн гöлöс.—Вajлö меным банканыdтö... Ме öні-жö...

І сіjö, кватітіс банкасö-da, котöртіс ас вежöсас. Сіjö ʒік пыр-жö бöр локтіс і пызан вылö пуктіс кöʒыd руыс ньылödöм банка. Ставныс акньітісны: банка піын вöлі куjлö польарнöj jітор, jітор піас кынмöма ошлöн гыж.

— Кывзöj,—шуіс радіст,—чудесаjас свет вылын оз овлыны, кыʒі-нö те таjö вöчін?

— Зев прöстöjа,—вочавіʒіс Фjodop Jегорыч.—Ме кöʒыd вöчыс мастер. Ме ужала холодільнöj заводын. Сені вочöны іскусственнöj кос jі. Сыын комын градус кöʒыd. Сещöм jісö поʒö ʒепаd новлödлыны. Сіjö сылас, но оз візувт, а вескыda пöрö сынödö. Шыбытан-кö таjö jіторсö ваö, ваыс пыр-жö jіʒас. dворсыd ва гöпjастö ме-öd і кынтывлі.

І сек ставныс пондісны кекöначасны da ньімкодасны. Сесса батыс друг віʒödліс Іга вылö.

— Нолтö, Іга, сувтлы карта dінас,— шуіс сіjö.

Іга öні jурнас вöлі суʒö-ньін ʒік воj польсöʒ.

———

доныс 50 ур.
Переплот 30 ур.

ВУЗАССӦ ЧЕЛАДЛЫ ЛЫДДАН ХУДОЖЕСТВЕННӦЈ ЛИТЕРАТУРА

Пед. Кен.

ПОЛОШУЈТЧЫЛӦМ.

Тајӧ книгаас петкӧдлӧма сіктса піонерјаслыс соціалістическӧј собственност дӧзӧрітӧм вӧсна вермасӧм. Главнӧј геројӧн тані бостӧма піонер Сенабс. Сылӧн батыс—імперіалістическӧј војна кадса інвалід, вӧвлӧм колхознӧј активіст; сіјӧ зікӧд јусӧма да јітчӧма колхозӧ сујсӧм классӧвӧј врагкӧд. Классӧвӧј враг домповодын ужалігӧн муртса оз ві ассыс пісӧ. Но піыс отсӧгӧн-жӧ батыс сувтӧ бӧр честнӧј ужалыс туј вылӧ і ердӧдӧ маскіруј-тчӧм классӧвӧј врагӧс.

48 лістб. 1936 во доныс 90 ур.

А. П. Чехов.

КАШТАНКА

Тајӧ вістас гіжсӧ ӧті вошлӧм пон јылыс да сыкӧд лоӧм пріклученіјејас јылыс.

44 лістб. 1936 во доныс 70 ур.

В. Верејскаја.

ТАНА РЕВОЛУЦІОНЕРКА

Тані гіжсӧ даскык арӧса нывка јылыс, кызі сіјӧ мездіс царскӧј жандармјасыс рабочӧјјаслыс гуса типографіјасӧ.

18 лістб. 1935 во доныс 20 ур.

А. Серафімовіч.

СЦЕПШЩІК

Тајӧ книгаын петкӧдлӧма царскӧј Россіјаса рабочӧјјасӧс увтыртӧм да експлоатіруј-тӧм. Петкӧдлӧма рабочӧјјаслыс немортнога олӧмсӧ да праватӧмлунсӧ.

30 лістб. 1935 во доныс 30 ур.

Книга сузӧдан АДРЕС:
Сыктывкар, Комі Іздательстволӧн магазін.